

ליזיאנתוס – תצפית זני אביב וקיץ.

חוקרים שותפים:

עירית דורי וליאנה בן יונס – מו"פ דרום
איתן שלמה ויעל סקוטלסקי – שה"מ פרחים

מבוא:

אזור הבשור הינו אזור הייצור העיקרי של ליזיאנתוס לייצוא. היקף הגידול באזור מסתכם בכ- 250 דונם רובו בבתי צמיחה. עוד כ- 100 דונם מגודלים במרכז הארץ באביב ובקיץ, אך רב התוצרת מיועדת לשוק המקומי. בשנים האחרונות גדלו היקפי הייצור באזור הבשור גם באביב ובקיץ, בעונות אלו רב הגידול נעשה בבתי רשת.

גידול הליזיאנתוס התפתח מאד בעשר השנים האחרונות. בשנת 1990 הגיעה ההספקה בבורסות בהולנד לכ- 23 מיליון פרחים ובשנת 2000 גדלה לכ- 116 מיליון פרחים. המחיר הממוצע לפרח עלה באותה תקופה מ- 58 ל- 66 סנט הולנדי. ייצוא הליזיאנתוס מישראל בשנת 2001 הסתכם בכ- 8 מיליון פרחים. בעשר השנים האחרונות עלה הליזיאנתוס ברשימת הגידולים הנמכרים בבורסות מהולנד לפי ערך הפידיון מהמקום ה- 28 למקום ה- 11. המגוון הרחב של הזנים שטופחו בשנים האחרונות מאפשר את פריסת הפריחה כמעט לאורך כל חודשי השנה, אולם בתקופת הקיץ קשה להגיע לאיכות טובה של גבעולי פריחה. לאור חשיבות הגדול באזור, בכוונתנו לבחון מגוון רחב של זנים במטרה לאתר זנים המאפשרים קבלת איכות סבירה תקופה החמה (אביב וקיץ).

שיטות וחומרים:

במסגרת התצפית נבחנו 2 מועדי שתילה: שתילה אביבית ב- 8/5/02 ושתילה קיציית ב- 11/7/02. בשני המועדים נשתלו שתילים בודדים בעומד 60 למ"ר בבית רשת 50% צל. השתילים הוכנו במשתלת חשתיל וגדלו עד לשתילתם בתנאים אחידים. במסגרת התצפית נערך מעקב אחר: סוג הפרח, צבעו, מועד התחלת הפריחה, יבול ומדדי איכות שונים. בשתילה האביבית נערך גם מעקב אחר נגיעות הזנים במחלת הכשותית שהופיעה בשטח והזנים חולקו ל- 3 קבוצות על פי הנגיעות במחלה.

תוצאות:

שתילה אביבית (8/5):

בטבלה 1 ניתן לראות נתונים לגבי סוג הפרח (רגיל, כפול או מלא) וצבעו בכל אחד מהזנים וכן נתונים לגבי התחלת הפריחה, נגיעות בכשותית, יבול ואיכות הפרחים. התחלת הפריחה: הזנים הראשונים החלו לפרוח כ- 60-70 יום לאחר השתילה. לקבוצה זו השתייכו זנים מקבוצת האקו, מריאצ'י, מגייק, סאמר, טורנדו ומלו. רב הזנים האחרים החלו לפרוח 70-90 יום לאחר השתילה וזן אחד Charm blue picotee אחר במיוחד והחל לפרוח רק לאחר 110 ימים. בחלק מקבוצות הזנים ניתן לראות הבדלים של עד שבוע בתחילת הפריחה בין זנים שונים המשתייכים לאותה קבוצה.

יבול:

רב הזנים נתנו יבול של לפחות 60 פרחים למ"ר כלומר פרח אחד לצמח בגל הראשון. חלק מהזנים נתנו יבול של מעל 100 פרחים למ"ר כלומר כמעט 2 פרחים לצמח, אך היו גם כאלו שנתנו פחות מ-

60 פרחים למ"ר כלומר פחות מפרח אחד לצמח. ליבול גבוה יש משמעות רק במידה ומקבלים איכות סבירה של גבעולי פריחה (פרחים ארוכים בעלי משקל גבוה יחסית).

אורך ומשקל:

קבוצה די גדולה של זנים הגיעה לאורך ומשקל טובים יחסית בשתילה האביבית. זנים שהגיעו לאורך של מעל 70 ס"מ וגם משקלם היה סביר: רב הזנים מקבוצת המגייק, הפלמנקו והפיקולו וכן מיראז' פסטל, אקו שמפיין, טורנדו צהוב כחול שוליים, סאמר מון, סרמוני מון, מונלייט דבל ודבל לבנדר. רב הזנים האחרים היו באורך 60-70 ס"מ, אך היו גם מעט זנים שאורכם היה פחות מ- 60 ס"מ.

אורך תפרחת:

נע בין 15 ל- 26 בכל הזנים.

פרחים בתפרחת:

הזן סמול גרין הצטיין במספר הפרחים הגדול ביותר בתפרחת: 19.1 פרחים. רב הזנים האחרים נעו בין 7.5-15 פרחים בתפרחת.

שתילה קייצית (11/7):

בטבלה 2 ניתן לראות נתונים לגבי התחלת הפריחה, יבול ואיכות הפרחים. התחלת הפריחה: יותר ממחצית הזנים החלו לפרוח כ- 43-50 יום לאחר השתילה. לקבוצה זו השתייכו זנים מקבוצת המגייק, סאמר, טורנדו ומלו. 7 זנים החלו לפרוח 50-60 יום לאחר השתילה ו-7 זנים נוספים פרחו מאוחר יחסית 65-90 יום לאחר השתילה.

יבול:

במועד שתילה זה רק 4 זנים הניבו 77-90 פרחים למ"ר, כלומר יותר מפרח אחד לצמח. יותר ממחצית הזנים הניבו בסביבות 60 פרחים למ"ר כלומר פרח אחד לצמח וכשליש מהזנים הניבו פחות מפרח אחד לצמח.

אורך ומשקל:

רק 4 זנים הגיעו לאורך ממוצע של 70-80 ס"מ, ביניהם: סופר מגייק לבנדר, מגייק רוז, מגייק כחול וסאמר מון, אך רק האחרון מביניהם היה גם בעל משקל סביר. 13 זנים היו בעלי אורך ממוצע של 60-70 ס"מ, 11 זנים השתייכו לקבוצת אורך 50-60 ס"מ ו-5 זנים היו מתחת ל- 50 ס"מ. במשקל, רק 4 זנים הגיעו ל- 60-50 גרם. רב הזנים השתייכו לקבוצות של 40-50 גרם ו- 30-40 גרם ומעט זנים היו אף מתחת למשקל של 30 גרם.

אורך תפרחת:

נע ברוב הזנים בין 15 ל- 25 ס"מ זנים בודדים היו מעל או מתחת לתחום זה.

פרחים בתפרחת:

הזן מלו רוז הצטיין במספר הפרחים הגדול ביותר בתפרחת: 12.9 פרחים. לרב הזנים היו 4.5-7 פרחים בתפרחת, אך היו גם מעט זנים בעלי פחות מ- 4.5 פרחים בממוצע לתפרחת.

סיכום:

ככלל בשתילה האביבית הצטיינו הזנים ביבול ואיכות גבוהים בהשוואה למועד השתילה הקיצי. בעוד בשתילה האביבית יותר ממחצית הזנים היו באורך של מעל 70 ס"מ וכמעט כל הזנים היו במשקל גבוה מ- 50 גרם, בשתילה הקיצי נמצא רק הזן סאמר מון עמד במדדי איכות דומים. גם מבחינת עושר התפרחת היה יתרון למועד השתילה האביבי. מבחינת היבול, בשתילה האביבית כמחצית הזנים הניבו יותר מפרח אחד לצמח בעוד בשתילה הקיצי רק 4 זנים עשו זאת. בשתילות של תחילת עד אמצע מאי ניתן להגיע לאיכות סבירה של פרחים במגוון גדול למדי של קבוצות זנים וצבעים. מקבוצת הזנים בעלי פרח כפול הצטיינו בתוצאות הטובות ביותר: רב הזנים מקבוצת המגייק, אקו שמפיין, סרמוני מון, מונלייט דבל ודבל לבנדר. מקבוצת הזנים בעלי פרח רגיל ניתן לציין את זני הפלמנקו והפיקולו וכן מיראז' פסטל, טורנדו צהוב כחול שוליים וסאמר מון.

קשה מאד להגיע לאיכות סבירה של גבעולי פריחה בשתילה הקיצית. הגידול בעונה זו מאד נמרץ ורב הזנים פורחים לאחר תקופה קצרה יחסית, בגובה ומשקל נמוכים. שתילת ליזיאנתוס ביולי וגידול בשיא הקיץ אפשרה רק לזן סאמר מון להגיע לאורך ומשקל סבירים. שתילה בחודש יולי מעניינת מבחינה שיוקית מכיוון שהקטיפ שלה מתרחש בתקופת החגים בה יש מחירים טובים בשוק המקומי. בהמשך רצוי לחפש זנים המתאימים לגידול בתקופת הקיץ ולהתמקד בזנים שטופחו לגידול בתנאים של טמפרטורות גבוהות ולנסות בעזרת אגרוטכניקת גידול נכונה לשפר את תנאי הגידול בעונה בעייתית זו.

טבלה 1: תצפית זני ליזיאנתוס - שתילה אביבית

שתילה: 08/05/2002

פרחים	אורך	משקל	אורך	יבול	רגישות	ימים	התחלת	צבע	סוג	חברת זרעים	זן	חלקה
12.7	16	86	75	73	גבוהה	71	18-Jul	ורוד	רגיל	SAKATA	Mirage pastel	1
10.8	17	67	64	77	בינונית	75	22-Jul	לבן	רגיל	SAKATA	Mirage White	2
15.9	20	86	72	74	בינונית	75	22-Jul	ורוד	רגיל	SAKATA	Flamenco Pink Rose	3
11.5	18	62	75	83	גבוהה	68	15-Jul	סגול כהה	רגיל	SAKATA	Flamenco Violet	4
7.7	20	53	72	109	גבוהה	63	10-Jul	קרם+ורוד	כפול	SAKATA	Eco Champagne	5
9.0	16	57	64	101	בינונית	68	15-Jul	קרם	כפול	SAKATA	Eco Yellow	6
7.8	27	74	81	70	נמוכה	63	10-Jul	סגול לוונדר	כפול	GLOBAL	Super Magic Lavender	7
9.3	21	61	79	90	בינונית	63	10-Jul	ורוד כהה	כפול	GLOBAL	Magic Rose	8
8.1	24	70	73	87	בינונית	63	10-Jul	לבן	כפול	GLOBAL	Magic White	9
10.6	26	68	76	87	בינונית	65	12-Jul	קרם+ורוד	כפול	GLOBAL	Magic Champagne	10
10.0	31	90	84	78	בינונית	65	12-Jul	סגול	כפול	GLOBAL	Magic Blue	11
8.8	22	67	68	60	גבוהה	67	14-Jul	ירוק	מלא	SAKATA	Mariachi Green	12
11.7	23	65	63	110	גבוהה	68	15-Jul	לבן+סגול	מלא	SAKATA	Mariachi Misty Blue	13
10.5	22	59	57	80	בינונית	69	16-Jul	לבן	מלא	SAKATA	Mariachi White	14
7.6	22	53	69	98	גבוהה	65	12-Jul	לבן+ורוד	מלא	SAKATA	Mariachi Misty Pink	15
9.7	16	78	73	81	נמוכה	73	20-Jul	ורוד	רגיל	SAKATA	Piccolo Rose	16
9.1	19	81	79	52	נמוכה	73	20-Jul	קרם	רגיל	SAKATA	Piccolo Yellow	17
15.6	19	89	73	50	נמוכה	73	20-Jul	סגול כהה	רגיל	SAKATA	Piccolo Deep Blue	18
14.1	23	77	77	69	נמוכה	73	20-Jul	סגול כהה	רגיל	GLOBAL	Tornado Purple	19
13.4	24	52	73	127	גבוהה	61	08-Jul	קרם סגול שוליים	רגיל	GLOBAL	Tornado Yellow W blue Edge	20
9.6	26	68	75	64	בינונית	71	18-Jul	קרם	כפול	GLOBAL	Magic Yellow	21
8.5	23	62	74	69	בינונית	69	16-Jul	סגול	כפול	GLOBAL	Super Magic Yellow	22

טבלה 1: תצפית זני ליזיאנתוס - שתילה אביבית (המשר)

שתילה: 08/05/2002

פרחים	אורך	משקל	אורך	יבול	רגישות	ימים	התחלת	צבע	סוג	חברת זרעים	זן	חלקה
13.3	15	56	57	33	נמוכה	83	30-Jul	אדום	רגיל	DAI - ICHI	Aloha Deep Red	23
9.9	16	57	54	37	בינונית	83	30-Jul	סגול לילך	רגיל	DAI - ICHI	Aloha Small Bright	24
10.4	18	50	72	81	גבוהה	63	10-Jul	לבן	רגיל	DAI - ICHI	Summer Snow	25
9.0	22	73	87	101	בינונית	65	12-Jul	קרם	רגיל	DAI - ICHI	Summer Moon	26
10.1	16	56	70	42	נמוכה	81	28-Jul	ורוד סגלגל	רגיל	DAI - ICHI	Summer Purple Rose	27
10.5	16	76	60	32	נמוכה	86	02-Aug	אדום שוליים	רגיל	DAI - ICHI	Platina Bicolor Red	28
7.7	19	57	67	40	נמוכה	86	02-Aug	סגול	כפול	DAI - ICHI	Blue Bouquet	29
9.2	19	73	77	97	נמוכה	75	22-Jul	קרם	כפול	DAI - ICHI	Ceremony Moon	30
9.3	25	50	57	44	נמוכה	77	24-Jul	סגול שוליים	רגיל	DAI - ICHI	Flash Ribbon	31
8.7	21	46	67	45	נמוכה	86	02-Aug	ורוד בהיר	רגיל	DAI - ICHI	Tiffany Ribbon	32
8.6	19	43	61	46	גבוהה	110	26-Aug	סגול שוליים	רגיל	DAI - ICHI	Charm Blue Picotee	33
14.8	22	45	75	98	נמוכה	65	12-Jul	לבן	רגיל	DAI - ICHI	Mellow White	34
10.9	18	44	66	95	גבוהה	61	08-Jul	ורוד כהה	רגיל	DAI - ICHI	Mellow Rose	35
10.9	24	44	69	80	גבוהה	61	08-Jul	סגול בהיר	רגיל	DAI - ICHI	Mellow Purple	36
11.3	18	50	66	69	גבוהה	63	10-Jul	סגול כהה	רגיל	DAI - ICHI	Mellow Violet	37
12.4	20	56	76	73	בינונית	63	10-Jul	קרם	רגיל	DAI - ICHI	Mellow Yellow	38
9.9	15	56	58	24	נמוכה	89	05-Aug	אדום שוליים	רגיל	DAI - ICHI	Do-Re-Mi Pastel	39
19.1	20	61	60	72	נמוכה	71	18-Jul	ירוק	רגיל	DAI - ICHI	Small Green	40
13.2	20	55	66	95	נמוכה	83	30-Jul	ורוד בהיר	כפול	DAI - ICHI	Super Primadona	41
10.3	24	68	71	87	נמוכה	73	20-Jul	קרם		DAI - ICHI	Moonlight Double	42
11.6	20	75	70	56	נמוכה	79	26-Jul	לוונדר	כפול	DAI - ICHI	Double Lavender	43
10.9	22	56	74	73	גבוהה	63	10-Jul	לבן	כפול	DAI - ICHI	White Palace	44

טבלה 2: תצפית זני ליזיאנתוס - שתילה קייצית

שתילה: 11.07.02

חלקה	זן	חברת זרעים	התחלת פריחה	ימים משתילה לפריחה	יבול למ"ר	אורך פרח	משקל פרח	אורך תפרחת	פרחים בתפרחת
45	Super Magic Lavender	GLOBAL	26-Aug	46	59	76	43	29	5.1
46	Super Magic Purple	GLOBAL	29-Aug	49	58	62	34	23	5.4
47	Magic Yellow	GLOBAL	03-Sep	54	51	64	40	19	4.6
48	Magic White	GLOBAL	29-Aug	49	52	68	43	22	4.9
49	Magic Champagne	GLOBAL	26-Aug	46	60	60	31	21	4.7
50	Magic Rose	GLOBAL	29-Aug	49	57	73	43	22	5.9
51	Magic Blue	GLOBAL	28-Aug	48	63	70	41	24	4.5
52	Mellow Purple	DAI - ICHI	23-Aug	43	61	61	39	33	10.6
53	Mellow Violet	DAI - ICHI	23-Aug	43	59	57	32	26	9.9
54	Mellow Yellow	DAI - ICHI	23-Aug	43	58	66	37	27	9.2
55	Mellow White	DAI - ICHI	29-Aug	49	68	64	35	24	6.5
56	Mellow Rose	DAI - ICHI	23-Aug	43	61	67	44	30	12.9
57	Ceremony snow	DAI - ICHI	26-Aug	46	60	66	51	24	8.1
58	Ceremony Moon	DAI - ICHI	26-Aug	46	62	63	51	24	8.1
59	Double Lavender	DAI - ICHI	03-Sep	54	58	44	22	12	3.4
60	Double Mini Lavender	DAI - ICHI	06-Sep	57	55	42	25	13	4.9
61	Tornado Yellow W blue Edge	GLOBAL	26-Aug	46	59	52	27	21	6.8

ליזיאנתוס - שתילה קייצית (המשך)

שתילה: 11.07.02

פרחים בתפרחת	אורך תפרחת	משקל פרח	אורך פרח	יבול למ"ר	ימים משתילה לפריחה	התחלת פריחה	חברת זרעים	זן	חלקה
6.7	23	30	58	60	46	26-Aug	GLOBAL	Tornado Purple	62
4.6	15	39	57	82	65	14-Sep	DAI - ICHI	Summer Purple Rose	63
4.1	17	40	53	45	60	09-Sep	DAI - ICHI	Summer Bicolor Red	64
7.0	21	39	66	59	46	26-Aug	DAI - ICHI	Summer Snow	65
5.5	21	59	76	64	48	28-Aug	DAI - ICHI	Summer Moon	66
6.4	16	37	46	45	54	03-Sep	DAI - ICHI	Aloha Small Bright	67
6.2	13	47	52	46	69	18-Sep	DAI - ICHI	Aloha Deep Red	68
6.4	21	38	55	58	77	26-Sep	DAI - ICHI	White Palace	69
4.2	10	47	45	24	89	08-Oct	DAI - ICHI	Platina Bicolor Red	70
6.8	20	54	63	41	66	15-Sep	DAI - ICHI	Blue Bouquet	71
8.6	17	34	47	55	49	29-Aug	DAI - ICHI	Small Green	72
7.0	24	37	55	36	70	19-Sep	DAI - ICHI	Tiffany Ribbon	73
7.0	24	48	53	90	48	28-Aug	DAI - ICHI	Flash Ribbon	74
4.1	10	39	51	41	77	26-Sep	DAI - ICHI	Do-Re-Mi Pastel	75
5.2	21	47	61	78	57	06-Sep	DAI - ICHI	Super Primadona	76
4.1	20	39	56	77	54	03-Sep	DAI - ICHI	Moonlight Double	77